ПЕДАГОШКЕ НОВИНЕ

Лист Педагошког друштва Србије - www.pedagog.rs

Број 18 - април 2023. ISSN 2955-9081

У ОВОМ БРОЈУ

ИНТЕРВЈУ СА ...

- АНОМ МИРКОВИЋ

РИЗНИЦА ДОГАЂАЈА

- ПОДРУЖНИЦА СМЕДЕРЕВО
- ЕФЕКТИ ПАНДЕМИЈЕ НА ОБРАЗОВНИ СИСТЕМ

ЛИЧНОСТИ/ ДОГАЂАЈИ КОЈИ НАС ИНСПИРИШУ

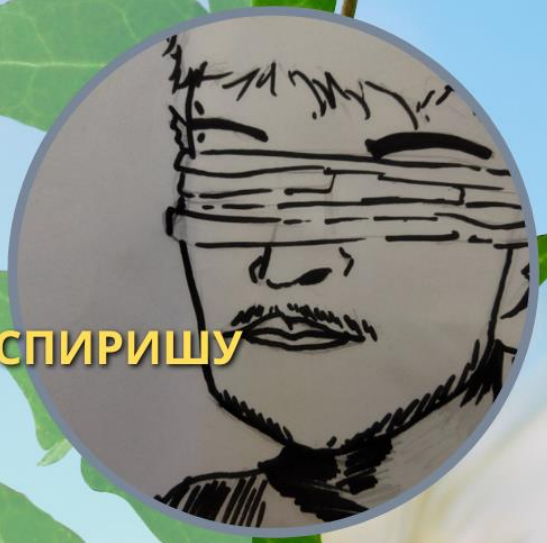
- НА ЗАЈЕДНИЧКОМ ПУТУ УЧЕЊА

ИЗ УГЛА ПЕДАГОГА

- ПРАЋЕЊЕ НАПРЕДОВАЊА УЧЕНИКА У МУЗИЧКИМ ШКОЛАМА
- О ВОЛОНТЕРИЗМУ
- БУДИТЕ АУТЕНТИЧНИ
- УТИЦАЈ МЕДИЈА

НАША ПРЕПОРУКА

- КЊИГА КОЈА НЕДОСТАЈЕ

ИНТЕРВЈУ СА АНОМ МАРКОВИЋ

Овај интервју за Педагошке новине вођен је са колегиницом, психологом Аном Мирковић која је, заједно са Борисом Триваном, основала Институт за дигиталне комуникације. Колегиница Ана је стручњак из области вербалне и невербалне комуникације, односа са јавношћу и дигиталних комуникација, консултант за пројекте дигиталне трансформације и дигиталног маркетинга у Европској банци за обнову и развој, ЕУ пројекту „Подршка медијским реформама“ који подржава израду приручника за медијску писменост у предуниверзитетском образовању и организацији Savethechildren, а дуги низ година је била саветница за дигитално насиље на пројектима УНИЦЕФ-а, Србија.

Такође, Ана Мирковић је предавач на модулима Основе дигиталног маркетинга и Стратегија и планирање на програмима Института за дигитални маркетинг.

Ауторка је и водитељка емисије “Породична мрежа” која се емитује на РТС-у у оквиру школског и образовног програма.

- **Које све одлике, по Вашем мишљењу, треба да има квалитетна комуникација?**

Квалитетна комуникација подразумева да праву поруку пренесемо правој особи путем правог канала и у право време. Особа којој шаљемо поруку мора да нас чује и разуме, а ако нас чује, а не разуме, поруку треба променити у форми и тону, све док не постигнемо ефекат. Да бисмо комуницирали ефикасно, неопходно је да слушамо једни друге, јер без слушања никада нећемо знати какав ефекат наше поруке имају на саговорника.

- **Да ли се у савременом свету јављају нови облици невербалне и вербалне комуникације и зашто?**

Појављују се неки нови невербални гестови као генерацијска одлика младих људи, имају за циљ да их диференцирају од других генерација, а често су и део неког новог тренда на друштвеним мрежама. Значење тим гестовима даје сам тренд и у том смислу се разликују од осталих невербалних гестова које комуниколози тумаче. Нове облике вербалне комуникације можемо уочити у прекомерној употреби скраћеница (букв, сиги, нзм, случ) и оне су такође одлика генерацијске комуникације генерације Зед.

- **По Вашем мишљењу, које су се вештине, емоције у савременом, дигиталном свету “изгубиле”? На који начин би ми одрасли могли поново да их “оживимо” како би боље разумели младе?**

Све је мање директне комуникације, а чак и када су две особе у истој просторији, све се мање гледају у очи док тумаче поруке које им стижу са екрана. Наставници у школама пријављују да деца избегавају контакт очима у директној комуникацији, а то је један од најснажнијих комуникацијских алата – повезати се погледом, говорити очима, на тај начин комуницирати емоције.☺

- **На који начин би комуникацијско и дигитално описмењавање помогло младима да се одупру комуникацијским и медијским манипулацијама?**

За почетак, освестити намеру неке поруке – зашто је послата нама и коју намеру има – што може допринети критичком промишљању те поруке. Ко нам је ту поруку послао, коју промену наше перцепције жели да изазове, коју емоцију код нас жели да пробуди, зашто та порука баш у том тренутку нама долази? Када о свему овоме размишљамо, лакше разумемо своју позицију и свеснији смо своје улоге у комуникацији. Уколико, опет, сваку поруку узимамо здраво за готово, склонији смо да будемо жртва манипулације, лака мета оних који желе да контролишу нашим емоцијама, ставовима, па и понашањем.

- **Који је Ваш савет, како би родитељи могли да побољшају комуникацију са децом, односно како да их боље чују и разумеју?**

Мој предлог је да слушамо нашу децу најпажљивије што умемо, сваки пут да се претворимо у ухо и отворимо четворо очију када нам деца говоре о нечему њима важном. Када слушамо нашу децу, када улажемо напор да их разумемо, али суштински разумемо, онда нам деца више говоре, лакше се отварају да причају о тешким темама, чешће иницирају комуникацију са нама, схватају да смо ту да их разумемо и подржимо, не боје се осуде и казне и то све доводи до креирања односа поверења. Ми живимо у култури у којој свако мало чујемо питање: Како те слуша ово дете? Ретко неко пита децу да ли их слушају родитељи. А родитељи који слушају своју децу и воде рачуна о разумевању, су баш они родитељи који са децом отварају двосмерне канале комуникације, разумеју једни друге и у таквом односу заједно решавају и најкомплексније ситуације.

- **Да ли имате савет за стручне сараднике у школама, шта је најважније у комуникацији са ученицима, родитељима и наставницима?**

Потребно је много стрпљења, много толеранције и емпатије да бисмо изградили однос поверења с децом. Деца не признају ауторитете на начин како су наше генерације то радиле – ни године, ни позиција у систему, ни улога у друштву им нема тежину уколико не покажемо спремност да са њима отворено о свему разговарамо. Такође, деца не желе размену информација у форми савета и неких животних мудрости – друштвене мреже су их научиле партиципацији, двосмерној комуникацији и они желе да питају, да кажу, да лајкују, кенселују или само синују оно што им је неважно, без идеје да на то и одговоре. Зато је потребно много комуникацијских вештина да сачекамо прави тренутак у ком ћемо баш том неком детету послати релевантну поруку, кроз онај канал комуникације који за њу/њега има највећу вредност.

Јела Станојевић, педагог

РИЗНИЦА ДОГАЂАЈА
Подружница стручних сарадника педагога и психолога у Смедереву

Током зиме и продуженог зимског распуста због епидемије грипа, тачније 22.2.2019. године, основана је Подружница стручних сарадника педагога и психолога у Смедереву, уз подршку Педагошког друштва Србије и тадашње председнице друштва Наташе Стојановић. Чланови подружнице су педагози и психолози запослени у предшколству и свим основним и средњим школама на територији Смедерева. Оснивач и председник подружнице од почетка рада је Тијана Ђокић, педагог.

Током свог постојања подружница има несебичну подршку Регионалног центра за стручно усавршавање запослених у образовању у Смедереву. То је место одржавања састанака, трибина и семинара које организују педагози и психолози за себе , али и наставнике, учитеље и све оне који стреме ка бољем и квалитетнијем образовању и васпитању у Србији.

Од почетка рада, чланови подружнице се труде да свој рад унапреде у више области. Учествовали су у предлагању измена Правилника о програму рада стручних сарадника, остварили сарадњу са Школском управом Пожаревац, Центром за промоцију науке, Интерресорном комисијом. Организована су два семинара за стручне сараднике од којих је један одржала ОДСТАР агенција из Шапца, а други ЦЕПОРА из Београда, као и трибина за учитеље и стручне сараднике коју су реализовали педагог и психолог ПУ „Наша радост“ у Смедереву, Даница Сикимић и Марина Станојевић.

Основана је и Вајбер заједница Подружнице стручних сарадника у Смедереву , а изабран је и лого којим се са поносом представљамо.

Оснивањем Подружнице мотивисани су чланови за учешће на Сусретима педагога, тако да, у последње три године, Тијана Ђокић, психолог Маријана Васиљевић, и педагог Гордана Милосављевић активно учествују на

овом скупу. Овај скуп је инспирисао и оснивање истраживачког тима ради вршења истраживања и писања радова, као и њиховог представљања у виду постер презентација.

Један од искорака који је учињен у досадашњој пракси јесте повезивање и заједнички састанак одржан олајан са Подружницом Рашког округа, када је учињена значајна размена искуства и проширени видици у односу на устаљену праксу.

На састанцима који се одржавају у просеку на два месеца, најзначајнија је размена искуства и решавање изазова са којима се сусрећемо, а отворена комуникација и конструктиван и креативан дух представљају пут су којим се крећемо.

Представљањем учешћа школа у Еразмус плус пројектима покренута је иницијатива да чланови Подружнице покушају да се афирмишу и у овој области.

За ове године рада Подружница стручних сарадника у Смедереву је оставила видљив траг, те је на Скупштини Педагошког друштва Србије одржаној 7.10.2022.године уручена Захвалница за допринос раду Педагошког друштва Србије у периоду од 2019. до 2022.године, коју је у име свих чланова примила председница подружнице-Тијана Ђокић.

Тијана Ђокић, педагог

РИЗНИЦА ДОГАЂАЈА
Ефекти пандемије на образовни систем

Током онлајн наставе изазови су били организација и усклађеност наставе, стратегије подучавања и дигиталне компетенције наставника, а у периоду комбиноване наставе главни ризико фактор била је обимност градива, као и превисоки захтеви наставника. Поставља се питање како да компензујемо негативне, али и како да учинимо одрживим позитивне ефекте пандемије.

Институт за психологију Филозофског факултета у Београду је основан 1962. године као самостална научна установа. Иако је развој Института често пролазио кроз изазовне фазе, успео је да стекне препознатљиву репутацију, пре свега у области развојне и педагошке психологије, као и да знатно унапреди своју научну продукцију. Специфичност Института за психологију је у томе што је то најстарија научна институција у земљи која се бави истраживањима у готово свим областима психологије. Иако је Институт најчешће препознат по својим и пројектима у области развојне и психологије образовања, чиме се примарно баве истраживачи запослени на њему, сарадња са колегама са Одељења за психологију је перманентна и доприноси значајно развоју истраживања у другим значајним психолошким дисциплинама.

У свечаној сали „Драгослав Срејовић" Филозофског факултета у Београду одржана је конференција Института за психологију. Представљени су резултати квалитативне студије „Ефекти пандемије Ковид - 19 на образовне процесе и праксе у Србији" коју је реализовао Институт за психологију Филозофског факултета у Београду, уз финансијску подршку УНИЦЕФ канцеларије у Београду и подршку Министарства просвете Републике Србије.

Реч је о квалитативној студији током пандемије која је обухватила фокус групне дискусије са преко 400 ученика основних и средњих школа у Србији, као и интервјуе са 90 ученика из осетљивих група, њиховим родитељима и наставницима. Студија пружа јединствен увид у квалитет и праведност наставног процеса, квалитет вршњачких односа, као и улогу породице у образовању током пандемије Ковид - 19 у Србији.

Пре свега, резултати истраживања су били полазиште за разговор о ефектима пандемије на образовне процесе, али и о начинима на које можемо да унапредимо отпорност образовног

система у неким наредним кризним ситуацијама. С обзиром на то да је истраживање спроведено као део регионалне иницијативе коју је покренуо Институт за друштвена истраживања из Загреба, уз учешће истраживачких тимова Института за психологију Филозофског факултета у Београду и Педагошког факултета из Љубљане, ово је била прилика и за компаративно сагледавање резултата и искустава.

На конференцији су говорили Јасмина Ћелић, руководилац Одељења за координацију рада школских управа у Министарству просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије, проф. др Мојца Јуришевич са Педагошког факултета у Љубљани, др Борис Јокић из Института за друштвена истраживања у Загребу, и др Зора Крњаић из Института за психологију у Београду. Модераторка конференције је била др Оља Јовановић, доцент на Одељењу за психологију и у Центру за образовање наставника, на Филозофском факултету у Београду.

Циљ истраживања био је испитивање утицаја пандемије на образовање ученика из опште популације и ученика из осетљивих група (ученици са тешкоћама у учењу, даровити ученици, ученици из породица ниског социоекономског статуса). Истраживачка питања су се односила на ризико и протективне чиниоце на нивоу школе који су утицали на образовање ученика током пандемије, како се пандемија одразила на улогу породице у образовању ученика током пандемије, како се пандемија одразила на вршњачке односе у школском и ваншколском контексту и какви су ефекти пандемије на ученике.

Што се тиче фактора на нивоу школе, резултати истраживања показују да су се као најчешћи ризико фактори међу ученицима из опште популације издвојиле компетенције и праксе наставника. Током онлајн наставе изазови су били организација и усклађеност наставе, стратегије подучавања и дигиталне компетенције наставника, а у периоду комбиноване наставе главни ризико фактор била је обимност градива, као и превисоки захтеви наставника. Код ученика из осетљивих група најфреквентнији фактор је изостанак индивидуализације и додатне подршке. Код наставника је најфреквентнија тема била организација наставе, усклађивање са колегама, али и са својим обавезама, као и изостанак професионалне, психолошке и техничке подршке. За ученике и наставнике подједнако важни ризико фактори били су везани за оцењивање и за епидемиолошке мере.

У погледу протективних фактора на нивоу школе, резултати су показали да је уважавање потреба и могућности ученика, уз велики ентузијазам и залагање наставника, кључни школски фактор од кога је зависило искуство школовања ученика из опште популације у току пандемије. Функционално коришћење система за управљање учењем и синхрона настава су

препознати као значајан протективни фактор у очима ученика из опште популације, али су недовољно препознати у очима наставника. Квалитет додатне образовне подршке и сарадња школе и породице су препознати као најзначајнији фактори код ученика из осетљивих група.

Позитивни утицаји у школском контексту се односе на увиђање значаја школе као агенса социјализације. Што се тиче негативних утицаја у школском контексту, подела у групе током комбинованог модела наставе доводила је до ограничавања или прекида контаката, па и анимозитета између група. Посебно су погођени прваци и ученици који прелазе у средњу школу.

Према речима др Оље Јовановић, пандемија је довела до бројних промена у образовању. Током наставе на даљину, а посебно кроз ТВ наставу, процес наставе је постао видљивији и отворен за преиспитивање, док је процес учења постао мање видљив. Између осталог, током наставе на даљину су границе између улоге родитеља и улоге наставника у образовању постале нејасне. Родитељи често описују да су током пандемије у већој мери били укључени у образовање свог детета, док наставници говоре о томе да су због рада од куће и образовања њихове деце од куће, тешко балансирали улогу наставника и улогу родитеља. Јовановићева наводи да је упркос тежњама образовног система да обезбеди да се ученици у школи осећају као код куће, пандемија учинила да се ученици код куће осећају као у школи.

Према речима Јасмине Ћелић, педагога у Министарству просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије, могло би се закључити да је недовољно развијена пракса формативног оцењивања. Важно је да се формативно оцењивање не сведе на административно питање, већ да се примењује за континуирано праћење и подршку ученицима у учењу. Истакнуто је да треба унапређивати процес индивидуализације наставе. Поред тога, како је речено, у оним

школама у којима је постојао добар етос брже су превазиђени проблеми настали услед пандемијске кризе. Такође, како је закључено, током онлајн наставе су наставници били осетљивији за потребе ученика са тешкоћама у учењу. У фокусу су транзициони периоди - пре свега период преласка у средњу школу, као и период поласка у први разред основне школе.

Др Мојца Јуришевич са Педагошког факултета у Љубљани потврдила је да су у Словенији добијени слични резултати. Пандемија је показала које су слабе тачке образовања које треба више развијати. Како је примећено, политика образовања је фокусирана на дидактику, а занемарена је психосоцијална страна образовања. Ученицима са тешкоћама у учењу је потребно пружити већу подршку. Показало се да су неки ученици, који иначе не би имали проблеме у школи, током онлајн наставе имали проблеме.

Др Борис Јокић из Института за друштвена истраживања у Загребу, најпре је изразио захвалност Унисеф канцеларији што је препознала значај ових истраживања. Др Јокић је покренуо низ значајних питања. Према његовим речима, онлајн настава је имала нарочито неповољан утицај на ученике који су били на почетку средње школе, односно у транзиционом периоду. Такође, пандемија је имала велики утицај на живот наставника, како професионални, тако и на приватни. Како је истакао, пандемија је разоткрила велико лицемерје образовног система у погледу деце из осетљивих група, како у погледу деце са тешкоћама у учењу и деце из породица ниског социоекономског статуса, тако и према даровитој деци. На пример, пандемија је разоткрила да нека деца нису имала струју, а камоли интернет. Пандемија нам је открила да постоје деца која живе у тешким материјалним условима, као и да постоје ,,скривена" даровита деца, али да ми заправо препознајемо само дипломе и медаље. То је оно што морамо променити. С друге стране, уочено је да у просвети раде вредни радници, али је занемарен образовни систем. Дакле, може се закључити да су запостављени и вредни наставници који дају велики допринос. Оно што је препознато као посебно запостављен део образовног система односи се на метакогнитивни и психосоцијални развој ученика. То су области којима треба посветити више пажње и ту је од посебног значаја улога психолога.

Према речима др Оље Јовановић, могло би се рећи да је пандемија оцртала карикатуру образовног система, чинећи видљивијим све његове мане. Истовремено, пандемија је била значајан катализатор учења, како наводи, учили смо о дигиталним алатима и платформама, о уважавању контекста у наставном процесу, о себи, о другима, итд. Наведено је отворило питање – како да компензујемо негативне ефекте пандемије, али и како да учинимо одрживим позитивне ефекте пандемије.

Како је др Борис Јокић навео, на основу резултата истраживања министарство задужено за послове образовања у Хрватској донело је важну одлуку да се запосли већи број психолога у школама. Међутим, Борис Јокић скреће пажњу на то да би ово могла бити спорна идеја у зависности од тога шта се очекује од психолога у школама и компетенција које граде кроз иницијално образовање. Према његовом мишљењу, требало би се осврнути на то питање. Др Борис Јокић сматра да је приоритет да се осмисле стимулативни образовни програми.

О недовољно наглашеној васпитној улози школе говорио је и професор др Иван Ивић. Према његовим речима, пандемија је била врста природног експеримента који нас је подсетио на значај школе као друштвене институције - Школа није само образовна, већ и друштвена институција и као таква, она не сме да буде уско педагошка установа - нагласио је проф. др Иван Ивић.

Према мишљењу проф. др Ивана Ивића, најнегативнија страна онлајн наставе, а посебно ТВ наставе, је што се настава изводила као монодрама. - Неки наставници су уживали што имају публику и што су дошли до изражаја - приметио је проф. др Иван Ивић, наглашавајући као посебан изазов питање интеракције између ученика и наставника током онлајн наставе.

Говорећи о порасту насиља у школама, проф. др Иван Ивић је истакао значај односа између наставника и ученика. То је оно чему би требало да психолози посвете већу пажњу. Према мишљењу проф. др Ивана Ивића, пандемија је утицала и на то како ученици организују своје слободно време. Истакнуто је да је пандемијска криза утицала и на радне навике и на мотивацију ученика. Ученици су углавном наводили да им је било досадно током онлајн наставе. То нам је само потврдило да школа има и функцију развоја саморегулације код ученика, као и то да школа као институција није превазиђена.

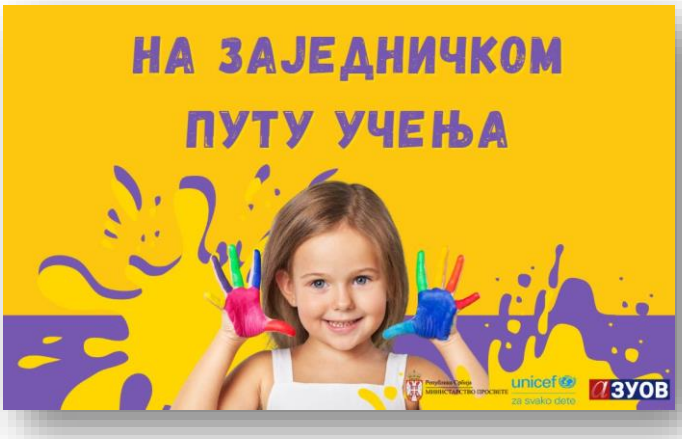
Можемо закључити да је пандемија истакла недостатке образовног система, али и све предности и значај школе као институције.

Препоруке у циљу опоравка образовног система у постпандемијском периоду су усмерене на обезбеђивање интензивније подршке учењу, унапређивање компетенција наставника, разматрање ревизије програма наставе и учења и подржавање веће аутономије наставника. Такође, препорука је да треба ојачати улогу школе у пружању психолошке подршке ученицима и подстицати холистички развој кроз повећање броја стручних сарадника у школама, њихово оснаживање за пружање психосоцијалне подршке и изградњу подржавајуће школске климе. У погледу сарадње и поверења између родитеља и наставника, препорука је да се настави са унапређивањем партнерства између породице и школе. Потребно је оснажити наставнике и школу као заједницу.

Сања Југовић, педагог

ЛИЧНОСТИ/ДОГАЂАЈИ КОЈИ НАС ИНСПИРИШУ ЗА РЕАЛИЗАЦИЈУ ПРОЈЕКТА

На заједничком путу учења

Министарство просвете реализује пројекат Инклузивно предшколско васпитање и образовање уз помоћ зајма Светске банке. Циљ пројекта је унапређивање доступности, квалитета и праведности предшколског васпитања и образовања. У оквиру Компоненте 2. Унапређивање квалитета инклузивног предшколског васпитања и образовања креирана је обука под називом На заједничком путу учења намењена стручним сарадницима и учитељима из основних школа. На развоју обуке радио је ауторски тим који чине професионалци из академске заједнице који се баве предшколским васпитањем и образовањем (др Весна Цолић, професорка на Високој школи струковних студија за образовање васпитача у Новом Саду), образовањем будућих учитеља (проф. др Сања Благданић са Учитељског факултета Универзитета у Београду), као и стручна сарадница психолошкиња у предшколској установи (Катарина Ђурић, Предшколска установа „Чукарица“) уз подршку Министарства просвете, Завода за унапређивање образовања и васпитања и Канцеларије УНИЦЕФ-а у Србији.

Обука На заједничком путу учења креирана је са циљем да се ојача партнерство између предшколског и основношколског нивоа образовног система кроз разумевање предшколског васпитања и образовања као првог нивоа у систему образовања и васпитања у коме се остварује основ развоја кључних образовних компетенција за целоживотно учење и тиме обезбеђује континуитет образовања. У том смислу, обука треба да подстакне снажније повезивање и препознавање заједничких вредности у грађењу подршке деци и породици приликом преласка из вртића у школу, истакла је једна од ауторки обуке, проф. др Сања Благданић. Посебно је важно да се ова обука реализује када се у предшколским установама отпочело са применом нових Основа програма ПВО „Године узлета“. Обука треба између осталог и да мотивише запослене у основној школи за препознавање и промовисање школе као места истраживања и учења за децу предшколског и школског узраста. Неке од тема које учесници обуке изучавају су: Кључни појмови из основа програма ПВО „Године узлета“, Праћење и документовање учења и развоја деце предшколског и школског узраста кроз портфолио; Подршка деци и породицама при преласку из вртића у школу итд. „Иако је обука у онлајн формату, обезбеђен је висок степен интеракције током обуке – како кроз аутоматске повратне информације за задатке који имају јединствене тачне одговоре, тако и кроз непосредну комуникацију са модераторским паром који прати полазнике једне групе, коментарише одговоре полазника, подстиче их на промишљање о задатим темама и процењује квалитет рада полазника“- навела је проф. др Благданић. Појаснила је да у оквиру завршног задатка, учесници креирају нацрт акционог плана за подршку деци и породици кроз активности које подржавају успостављање континуитета у васпитању и образовању, укључујући контекст окружења у коме се оно одвија. Резултат завршног задатка може бити добра основа за креирање плана сарадње школе и предшколске установе као саставног дела Годишњег плана рада школе за наредну школску годину.

Обуком модерирају парови професионалаца креирани по сличном моделу као и ауторски тим – један члан припада предшколској, а други основношколској професионалној заједници. Славица Илић, стручна сарадница педагошкиња у Предшколској установи „Чукарица“, као модераторка обуке сматра да учесници током обуке имају прилику да стекну бољи увид у потребе и дилеме деце и породица у процесу преласка из вртића у школу као и да препознају како могу да буду значајан ресурс деци у истраживањима којима се баве у вртићу. На основу досадашњег искуства у модерирању обуке наводи да су учесници путем квалитетних дискусија, које су се одвијале у форумима, разменили мноштво могућих решења различитих дилема, примере веома квалитетних искустава и сјајне идеје за даље развијање партнерских односа на релацији вртић-породица-школа. „Верујем да ће искуства и знања која су стекли на обуци инспирисати учеснике да у наредном периоду покрену различите акције за успостављање, неговање и унапређивање партнерског односа, у складу са специфичностима средине и конкретним условима у којима раде, и да заједно са запосленима у предшколским установама, планирају и предузимају акције у циљу пружања оптималне подршке деци и породицама при преласку из вртића у школу“, истакла је Славица Илић.

Своја искуства о похађању обуке са нама је поделила и Драгана Бабочаић Фридл, стручна сарадница -педагошкиња у ОШ „Ђура Јакшић“ у Раковици наводећи да похађањем обуке представници основношколског система стичу увид у спроведену реформу предшколског васпитања и образовања односно у нове Основе програма ПВО. Она сматра да је кроз обуку дата прилика да се упознају принципи на којима почива предшколско образовање. На питање у ком сегменту је њој обука била значајна, ова стручна сарадница одговара да се на основу стечених увида кроз различите задатке лако препознаје суштинска повезаност два система, односно да оба почивају на истим вредностима, дугорочним циљевима. Додаје и да је из истих разлога уочена важност премошћавања досадашњег јаза међу њима и то када се говори о транзицији предшколаца у школски систем. Истиче да се похађањем ове обуке отварају нове теме за промишљање и дају конструктивни и практични примери како се веза предшколске и школске установе може унапредити на обострану корист оба система, а пре свега у корист детета. „Не може се оспорити да се и до сада одржавала веза школе са вртићима у ближем окружењу, али је иста више имала карактеристике формалне и традиционалне сарадње него што је доприносила суштинској размени информација и умањењу фрустрације предшколаца и њихових родитеља пред новим животним поглављем“, истакла је Драгана Бабочаић Фридл.

Обука На заједничком путу учења налази се на Листи програма од јавног интереса и реализује се у онлајн формату са укупним трајањем од 24 сата током три недеље. Обуку је у првом циклусу завршило 866 учесника/ца, стручних сарадника и координатора већа учитеља основних школа са територије ШУ Београд, Нови Сад и Пожаревац, а пројектом је планирано да обуку похађа укупно 3,000 професионалаца. Утисци и запажања модератора и досадашњих учесника потврђују важност ове обуке у циљу унапређивања партнерства предшколских установа и основних школа, са посебним освртом на подршку добробити детета током преласка из једног у други образовни ниво.

Душица Чолаковић, педагог

ОБНОВА ЧЛАНСТВА У ПДС

Уколико сте до сада били члан Педагошког друштва Србије и желите да и ове године обновите чланство, можете то да урадите уплатом чланарине. Од ове године увели смо новину и омогућили Вам да изаберете један од два начина плаћања, у зависности који Вам више одговара.

Први начин је једнократна уплата годишње чланарине у износу од 1800,00 динара за запослене, 500,00 динара за пензионере и студенте. Чланарину можете платити на састанку Републичке секције стручних сарадника, у просторијама Педагошког друштва или путем опште уплатнице у банци /пошти испуњавањем следећих података:

УПЛАТИЛАЦ: име и презиме са пуном адресом

СВРХА УПЛАТЕ: чланарина за 2023. годину

ПРИМАЛАЦ: Педагошко друштво Србије, Теразије 26, 11000 Београд

ИЗНОС: 1.800,00 или 500,00 динара

РАЧУН ПРИМАОЦА: 150-0000001850599-39

ПОЗИВ НА БРОЈ: број чланске карте

За случај да трошкове чланарине сноси радна организација потребно је да се јавите Педагошком друштву Србије мејлом drustvo@pedagog.rs или телефоном 011/26-87-749 и доставите име и презиме носиоца чланарине и податке о организацији како бисте добили предрачун по коме ћете платити.

Други начин је плаћање у месечним ратама, при чему је годишња чланарина 2.400,00 динара а плаћање се одвија месечним одбијањем од зараде (200,00 динара на месечном нивоу). Уколико се одлучите за овај начин плаћања обавестите нас путем мејла drustvo@pedagog.rs остављајући податке и контакт установе у којој сте запослени.

Све информације о учлањену и обнови чланства у Педагошко друштво Србије потражите на: https://www.pedagog.rs/o-pedagoskom-drustvu-srbije/clanstvo/

ИЗ УГЛА ПЕДАГОГА
Праћење напредовања постигнућа ученика у музичким школама

Праћење напредовања ученика у наставном процесу је присутно такорећи од када постоји и школа. Само праћење се мењало кроз историју, а данас информациона комуникациона технологија омогућава свима нама да разменимо искуства из праксе како у региону тако и ван њега, где се ослањамо и на искуства колега широм света. Праћење напредовања постигнућа ученика из сваког предмета омогућава сваком наставнику објективније оцењивање, где сагледавањем напредовања ученика наставник има прилику да ученика лакше усмерава у процесу учења свог наставног предмета.

Данас, када нам је настава оријентисана на исходе који су дати за крај сваког разреда за сваки предмет, наставници имају још једну алатку којом прате напредовање ученика у процесу учења, односно досезања до исхода, где паралелно прате и самопроцењују сопствени рад у настави.

Настава и учење у музичким школама и поред низа сличности са класичним школама има своје специфичности када је реч о праћењу напредовања ученика у процесу музичког образовања и васпитања и оспособљавања ученика за музицирање на музичким инструментима.

Исходи који су од 2019. године саставни део програма наставе и учења су значајно олакшали праћење напредовања, али поред њих важно је пратити и развијање саме вештине овладавања свирања на музичком инструменту. Наставници у музички школама, као и сви други наставници са новим програмима наставе и учења, раде на унапређивању образаца за праћење напредовања ученика у наставном процесу, па се тако у њиховим педагошким свескама (папирним или електронским) могу наћи и чек листе које су фокусиране на исходе како би пратили да ли сви ученици до краја школске године остварују исте, али и да ли је неком ученику потребна већа или мања подршка у досезању до исхода. Треба имати у виду даће се на неким исходима радити краће време, а остваривање многих исхода захтева континуиран рад наставника и ученика током целе школске године, а када узмемо у обзир да сваки ученик напредује својим темпом у индивидуалној настави, време савладавања једног исхода разликује се од ученика до ученика.

На часовима инструмента најбитније је развијање музичких способности и изграђивање вештина. Један од такође важних критеријума у оцењивању је и уложен труд ученика и његово лично напредовање у складу са личним и музичким могућностима.

У материјалима за преузимање на линку испод следе примери праћења напредовања ученика који се могу комбиновати, али и развијати кроз наставну праксу у музичким школама како би процес праћења напредовања био квалитетнији, а процена постигнућа ученика објективнија.

ПРЕУЗМИТЕ МАТЕРИЈАЛЕ:

Приказ дела педагошке свеске наставника – 1. праћење напредовања ученика по исходима из наставног предмета удараљке-први разред; 2. праћење напредовања ученика за индивидуалну наставу (клавир, хармоника, гитара....); 3. Део педагошке свеске наставника која се односи на праћење напредовања ученика из наставног предмета солфеђо

Дати прикази делова педагошке свеске наставника везани за праћење напредовања ученика у основној музичкој школи су за потребе штампања умањени, па је важно водити рачуна да оставимо довољно простора за наведене критеријуме, где би записали све потребно за сваког ученика како би најобјективније сагледали напредовање и дали благовремене повратне информације ученику за превазилажење уочених потешкоћа у процесу учења и савладавања вештина на пољу музичког образовања и васпитања и како успех не би изостао. Поред наведеног важно је да наши ученици знају како их пратимо, који су то критеријуми, а у процесу учења не треба заборавити да је оспособљавање ученика за самооцењивање и самопроцењивање сопственог напретка важна карика коју треба неговати од првог дана школовања, тако да у праћењу не треба занемарити ни овај критеријум.

Сигурни смо да ће се у наредним школским годинама у музичким школама развијати нови модели праћења напредовања ученика, али и дефинисати неки нови критеријуми за праћење напредовање ученика у процесу наставе и учења на пољу музичког образовања и васпитања, где ће уложен труд ученика и његово лично напредовање у складу са личним и музичким могућностима бити главна водиља за дефинисање неких нових критеријума, како би ученици развијали знања и вештине, као и међупредметне компетенције које би могле наћи своје место у новим педагошким свескама наставника. На нама је да пратимо праксу, размењујемо информације са колегама, стручњацима, али и ученицима, што би нам помогло у праћењу наставе и учења и учинило да нам оцењивање буде што објективније и квалитетније.

Младен Каличанин, наставник хармонике, МШ „Михаило Вукдраговић“ Шабац
Наташа Каличанин, наставник солфеђа, МШ „Михаило Вукдраговић“ Шабац
Ирена Мучибабић, педагог, МШ„Станислав Бинички“ Београд

О волонтеризму

Како би се боље разумео значај волонтерског ангажовања, неопходно је најпре одредити његово значење и суштину. Волонтеризам подразумева ангажовање појединца или групе људи у пружању услуга одређеној популацији. Пружање услуга које се одвија на нивоу волонтерског рада подразумева свесну, добровољну, непрофитну и слободну делатност која за циљ има добробит других људи и доприношење процесу развоја заједнице, као и развој личних аспеката појединаца. Иако представља ангажовање на добровољној основи, селекција и припрема за обављање волонтерског вида делатности саставни су и веома важни аспекти његовог остваривања. Вредности уткане у идеју волотеризма јесу: хуманост, солидарност, филантропија, пацифизам, слобода, толеранција, једнаке могућности, безбедност и праведност. Кроз волонтерско ангажовање, младима се пружа могућност активног партиципирања у друштвеној заједници, при чему се стварају услови за побољшање квалитета живота кроз већу укљученост у живот саме заједнице. Поред добробити која се огледа у доприносима заједници у којој се одвија волонтерски рад, важно је истаћи и његов значај у домену развоја личних аспеката појединца који обавља делатност волонтерског рада. Кроз обављање различитих послова, појединац има јединствену прилику да искаже своју иднивидуалност, знања и вештине које поседује, при чему, стичући нова искустава, унапређује постојећа и развија нова знања и вештине неопходне за будући рад, запошљавање и покретање позитивних промена у друштвеној заједници. Путем волонтирања појединцима се пружа прилика за стицање неопходног искуства за сопствени каријерни развој, као и раст и развој целокупне личности, уз неговање и остваривање идеје целоживотног учења и развоја појединца.

Сходно истакнутим предностима волонтерског рада, обављање ове делатности у оквиру струковне организације„ Педагошко друштво Србије“, којаокупљастручњакеизобластиваспитно-образовноград,пружамногобројнепогодностикр озодговоран и савестан приступ у обављању волонтерских ангажовања. Обављањем волонтерског рада у Педагошком друштву Србије, млади педагози имају прилику да знања и вештине стечене током формалног образовања имплементирају у пракси. Ангажовање на задацима различите природе поставља волонтере пред изазове решавања практичних, стручних проблема, при чему им се пружа драгоцена прилика да унапреде постојећа, али и стекну нова знања и вештине неопходне за обављање педагошке професије. Кроз рад у организацији, волонтерима се пружа могућност да буду у току са свим актуелностима у области васпитања и образовања, као и да активно учествују на конференцијама, трибинама, семинарима и радним састанцима, на којима се сусрећу и упознају са врсним стручњацима из своје и себи сродних професија. Волонтерски рад у Педагошком друштву Србије волонтерима омогућава испољавање креативности кроз неговање слободе изражавања, уважавање идејних решења која иницирају сами волонтери и несебичну подршку у процесу њихове реализације.

Тамара Манојловић, дипломирани педагог

Будите аутентични

Ако претпоставите човека као човека, а његов однос према свету као људски однос, онда љубав можете заменити само љубављу, поверење само поверењем и тако даље. Ако желите да утичете на друге људе, заиста морате да будете охрабрујућа особа. Сваки однос који имате са човеком – и са природом – мора бити одређен испољавањем вашег стварног индивидуалног живота који одговара предмету ваше воље (Marx & Engels, 1963, 291).

Сваки појединачни човек, може се рећи, носи у себи, потенцијално и прописано, идеалног човека, архетип људског бића, а његов животни задатак је да кроз све његове променљиве манифестације буде у складу са непроменљивим јединством тог идеала (Schiller, 1967, 17). Свако у друштву, без изузетка, игра улогу, заузима позицију, игра свој плес. Сваки ученик заузима ову или ону позицију, ставља ову или ону маску, како то захтева кореографија стварности. Међутим, узвишени задатак сваког ученика треба да буде формирање племенитог сопства које је смело дефинисано, циљеви јасно схваћени и отворено изречени. У свести таквог ученика нема подељености, она је потпуна и јака (Adler, 2017; Adler, 2018).

Само оно што заиста јесмо има моћ да лечи. Повлачење у осаму, метаморфозе и избијање из колотечине су природне цикличне фазе процеса индивидуације. Психа је као пупољак руже који се, латицу по латицу, отвара у цвет (Vudman, 2016, 177). Захваљујући свом темпераменту и формирању високог нивоа свести, ученици постају благословени интроспективном природом, радозналим духом, непоколебљивом радозналошћу о себи, радозналошћу која их држи сагнуте над сопственим унутрашњим микроскопом (Vudman, 2016). У добру и у злу они траже истину кроз коју се отварају себи. То свето путовање је њихов Тао, њихов Пут на коме схватају да у себи крију благо – самоспознају. Све док

ученици живе под маскама и идентификују се са колективним системом вредности, њихова очекивања могу довести само до претварања, мазохизма и самодеструктивног понашања (Adler, 2017; Juul, 2021). Сваки ученик треба да буде поштен. Искреност се састоји у томе да се каже

Цртеж: Александар Мацура

истина о себи – себи и другима; истина подразумева перцепцију оних сопствених особина или поступака који су морално и друштвено штетни по углед и који су скривени у конвенционалном понашању (Triling, 1990, 84). Савременом ученику је све теже да зна шта је његово сопствено ја и у чему се састоји оданост том јаству. Појединац који живи у модерном добу стално је под утицајем менталних процеса других, који, уколико подстичу или проширују његову свест, ову свест чине мање његовом. У свом Другом дискурсу, Русо (Rousseau, 1964, 179) наводи да друштвени човек може да живи само према мишљењу других и, да тако кажем, извлачи

Цртеж: Влада Сремац

смисао сопственог постојања само из њиховог суда.

Живећи под маскама, ученици имају утисак да је живот мукотрпан, бљутав, отрцан и јалов. Њихов живот постаје мрежа илузија и лажи. Уместо да скину маске и прихвате изазов одрастања, они се чврсто држе негативних уверења, инфантилних ставова и лажног ја (Vudman, 2016). Реч маска је изведена од грчке речи која значи претварач или лицемер (Trilling, 1990). Употребљава се са разним значењима, међу којима је најједноставније када се каже једно, а мисли на друго, не нужно у сврху обмане и исмејавања, већ ради нарушавања везе између говорника и његовог саговорника, тј. говорник и шта он јесте или чак говорник и његово јаство (Trilling, 1990).

Уместо да живе у складу са сопственим потребама и осећањима, они уче да процењују ситуације како би удовољили другима. Константно бомбардовани од стране масовних медија, компјутеризованог друштва и под притиском група вршњака зарад колективног стереотипа, они потпуно губе свој идентитет (Jaspers, 2014). Губећи унутрашњу равнотежу, стабилност и сигурност, осећају страх да ће постати маргинализовани, одвојени од друштва или одсечени од својих инстинкта. Они немају храбрости да верују у достојанство своје душе и

Цртеж: Ален Њерш Бако

креативност своје маште (Greenspan, 2013). Заробљени су у колективном систему који негира њихово постојање, пристају да живе у концентрационом логору где жртве верују у свог освајача (Vudman, 2016).

Мисли, осећања, снове и унутрашњи свет ученика треба схватити озбиљно. Треба их поштовати као појединце и водити рачуна о њиховим потребама и жељама приликом доношења одлука (Jerotić, 2017; Juul, 2021). Важно је да сваки наставник и родитељ преиспитају своје ставове како би ученицима омогућили да сачувају своје. Наставници и родитељи треба да прихвате ученике онаквима какви јесу, а не оно што би по њиховом мишљењу требали да буду или да раде (Gonsales, 2012). Поштовање је динамичан процес, нешто што сугерише да треба да покушавамо сваки дан (Juul, 2018, 12). Образовање и васпитање су тим бољи ако је ученик чвршће дефинисан као индивидуа (Kinshuk, 2016). То значи да смо свесни шта желимо, а шта не, и да имамо способност да то јасно изразимо. Сваки ученик је појединац са

својим потребама који жели да буде препознат (Kinshuk, 2016). Многи наставници и родитељи то тешко прихватају јер ни сами нису научили како да сачувају свој интегритет. На њима је да преузму пуну одговорност за своје поступке и да изнова процењују своје ставове (Polk Lillard, 2016). Писац Вордсворт (Wordsworth, 1935, 306) је лепо приметио: Сви ми имамо тачке у души на којима свако стоји појединачно. Али како доћи до њих? Једна од главних намера наставника и родитеља треба да буде изазивање осећаја бића код ученика, јачање изворне снаге коју је високо развијено дигитално доба умањило (Jerotić, 2017; Juul, 2021). Осећај бића је осећај сопствене снаге – да је обим Јаства очуван нетакнут, да је личност целовита, непробојна, трајна и независна. У овом случају ученик престаје да буде занатлија или извођач радова који зависи од сагласности других (Gofman, 2000). Ученик треба да се ослони само на себе или на неку трансцендентну силу која је одлучна о његовом подухвату и која је једина достојна да му суди (Gofman, 2000).

Цртеж: Анђела Костић

Бити аутентичан значи бити људско биће које се разликује од групе, иако је део ње (Braun, 2015). Сваки ученик је јединствен, сваки има јединствене карактеристике, предности и мане којих је мање-више свестан. Када су аутентични, ученици знају ко су, осећају се пријатно у сопственој кожи и лако могу да изразе своје мисли и идеје (Braun, 2015). Аутентичност је показатељ личне аутономије или права ученика на самоуправу и способност да буде вођен изнутра (Juul, 2021). Такође, подразумева моралну аутономију ученика, која им омогућава да имају сопствени систем вредности и помаже им да управљају својим мислима и одлукама. Аутентичност им омогућава да негују оне основне вредности које деле са другима на дубоком, квалитетном нивоу. То су вредности као што су захвалност, љубазност, толеранција, емпатија, поштовање и потреба да се живот третира као нешто вредно и значајно (Juul, 2021). У окружењу где је послушност императив, аутентичност губи своју улогу. Да бисмо се ослободили устајалих шаблона или маски, треба да ослушкујемо себе и видимо колико често аутоматски дајемо савете да се прикажемо као неко ко све зна, а од кога заиста нема праве помоћи? (Juul, 2018, 90).

Цртеж: Иван Војнић

Дугорочни циљ савременог образовања и васпитања треба да буде неговање стабилног ученикoвог идентитета (Alamri&all, 2020). Истражујући несвесно, радећи са сталним животним обрасцима и специфичним идентитетима, подстичемо спознају да је наш прави идентитет изван садржаја нашег несвесног (Bandura,1977; Bandura, 1978). Сви ми имамо елемент у себи који је сталан и непроменљив. Мало по мало можемо доћи до неке унутрашње референтне тачке, центра идентитета који је психолошки слободан, уредан и увек доступан (Bandura,1977; Bandura, 1978). Циљ савременог образовања и васпитања треба да буде да се ученици ослободе са намером да приступе што квалитетнијем делу своје личности; решавају сукобе и постану самоодлучнији и аутономнији; успоставе стабилан центар идентитета и степен интерне контроле (Alamri&all, 2020).

Сваки ученик у себи носи мали-велики свет који некада себично чува, а некада га толико затрпава императивима, вербализмима, потребама и жељама околине да га се и не сећа. Зато је потребно да се подсети, да игра, да буде слободан, да покаже своје право лице. Сваки ученик треба да задржи у себи то дете које се смеје, које слободно трчи, које се врти у круг затворених очију док му коса вије на ветру. Сваки ученик треба да отвори своје срце, пре свега за себе, за себе какав јесте, какав је био и какав је могао да постане. Само љубав може разумети сва наша лица и поништити забуне и отпоре. Само живот од срца може им дати снагу да живе храбро и прихвате своју аутентичност. Да би задржали своју аутентичност, ученици морају бити свесни сопствених снага и слабости, избегавати инертно стање духа, као и негативна уверења и пројекције. Аутентичност је управо оно што их чини јединственим и оно што треба манифестовати у времену неизвесних промена, како би се постигао већи степен продуктивности, задовољства и психичке стабилности.

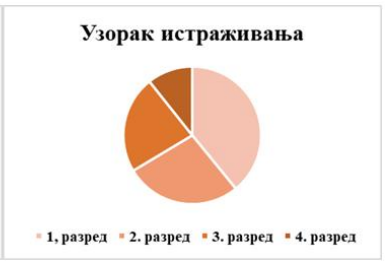
Ружа Јеличић, педагог, Политехничка школа, Суботица

УТИЦАЈ МЕДИЈА
Делим, дакле постојим...

Тема нашег истраживања је утицај који имају медији на младе, на њихове ставове и навике, али и на стрес којем су изложени кроз различите врсте медија.

Истраживање је реализовано током новембра 2022. године, а учествовало је 524 ученика из Шабачке гимназије и Техничке школе Шабац. Анкетирање је реализовано попуњавањем гугл упитника, који се састоји од 17 питања затвореног типа.

Резултати истраживања нам показују да 38,9% испитаних ученика не може ни да претпостави колико пута у току дана проверава новости на друштвеним мрежама (Tiktok, Instagram, Fejsbuk, Tviter...). Нешто мањи проценат ученика, 33,2%, није у стању да процени колико времена проводи играјући онлајн игрице у току недеље. Наведени подаци нам указују да је већи проценат ученика који имају контролу над временом које проводе уз употребу телефона, али то не значи и да није у питању велики број сати у току дана.

Ученици су се даље изјашњавали да ли им представља проблем и у њима изазива стрес када једно време (45 минута) не прегледају друштвене мреже:

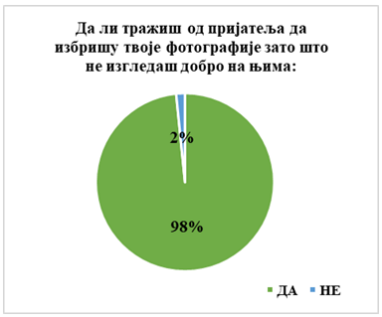

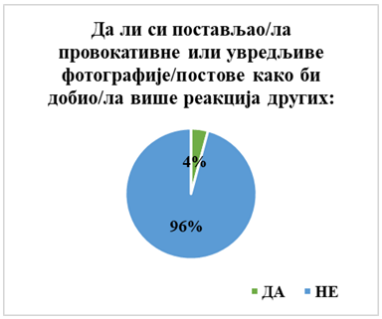
Наредна питања у упитнику су се односила на пропуштање дружења, договорених сусрета или школских обавеза због времена које испитани ученици проведу у игрању игрица или коришћењем друштвених мрежа. Највећи број ученика, 83,2%, су се изјаснили да нису пропустили неке личне моменте дружења са пријатељима или породицом јер су проверавали друштвене мреже, четовали или играли онлајн игрице. Нешто већи проценат, 90,3% ученика се изјаснио да друштвене мреже никада нису разлог да касне на договорене сусрете, а 85,5% ученика не касни у школу или са завршавањем школских обавеза, а да су узрок томе дигитални медији.

Чак 39,1% (205 ученика) се изјаснио да одлаже одлазак на спавање због друштвених мрежа (када на пример садржај који су поставили добије још неки коментар...) или због освојеног још једног нивоа у онлајн игрици. Мањи проценат ученика, 21,4%, проверава нотификације на мобилном телефону и ноћу, када се пробуди, односно шта се дешава на друштвеним мрежама које користе, док њихови родитељи мисле да спавају.

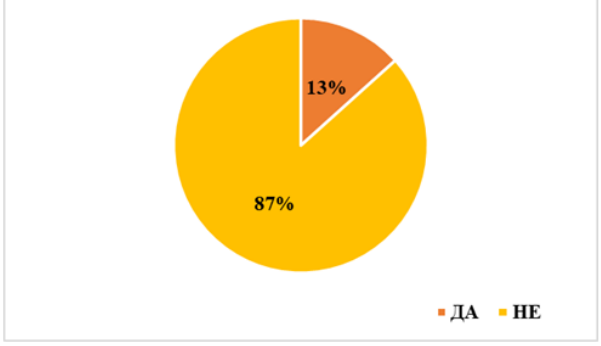
Ученици (471 од испитаних 524) стално прате на колико фотографија или постова су таговани, јер их веома занима број свиђања и коментара, односно реакција других, а чак 88,4% ученика је обрисало пост јер су мислили да није добио довољан број лајкова, реакција, коментара. Испитаници су се изјаснили и да у највећем броју, 83,2%, упоређују свој живот са другима на основу онога што виде свакодневно на друштвеним мрежама.

Нешто мање од половине ученика, 46,4%, на друштвене мреже поставља и дели само позитивне ствари које су им се десиле.

Последње питање у упитнику подразумевало је да се ученици изјасне да ли постоји велика разлика између тога ко су офлајн и онога шта су кад су онлајн:

Сви наведени подаци добијени истраживањем указују нам да је утицај који медији имају на младе велики, да млади често нису ни свесни колико друштвене мреже имају удела у њиховом доживљају околине и њих самих, као и да су у највећој мери мишљења да имају контролу над употребом истих.

Стручни сарадници треба да раде превентивно са ученицима кроз радионице, индивидуални и групни саветодавни рад, организовањем трибина, предавања о дигиталном стресу, утицају медија на младе и времену које медијима посвећују. Посебан осврт и анализа превентивног рада треба да буде о утицају савремених технологија на формирање система вредности код младих и деловању на њихове особине и формирање личности.

Живимо у свету где смо свакодневно окружени мноштвом информација (и добрих и лоших) које су најчешће контрадикторне, зато је веома важно неговати и подстицати код младих критички став према сопственим поступцима, другима, садржајима који су им доступни, ономе што постављају тј. деле на мрежама, тзв. (не)прихватљивом понашању у виртуелном окружењу.

Са ученицима можемо дискутовати, да ли се и у којој мери у нашем окружењу може функционисати без дигиталног окружења, тј. да ли морамо да будемо присутни онлајн да бисмо „постојали“, „били прихваћени“, „били IN“ , шта могу бити последице или је Делим, дакле постојим тренутно (не)актуелна мисао...

Биљана Дробњак, мастер педагог, у звању педагошког саветника
Данијела Живановић, мастер педагог

Све информације о националном научном и стручном скупу који ће се одржати у оквиру Сусрета педагога погледајте **ОВДЕ**

Програми стручног усавршавања за школску 2022/2023, 2023/2024. и 2024/2025.

Поштоване колегинице и колеге,

За школску годину за 2022/2023, 2023/2024. и 2024/2025. годину смо Вам припремили програме стручног усавршавања за које се надамо да ће допринети Вашем професионалном развоју и помоћи да стекнете нове и усавршите постојеће компетенције важне за унапређивање образовно-васпитног рада.

Заинтересовани могу добити све остале информације на:

- телефон: 066/801-32-46 радним данима од 10-15 часова
- е-пошту: drustvo@pedagog.rs

ЗАКРЕДИТОВАНИ ПРОГРАМИ:

- Кат. број 571: Како унапредити процес самоевалуације у области настава и учење?
- Кат. број 637: Образовање за одрживи развој-истраживачка и пројектна интердисциплинарна настава
- Кат. број 18: Безбедност деце на интернету у сарадњи са родитељима
- Кат. број 260: Планирање и реализација додатне образовне подршке ученицима/деци са сметњама у развоју у школи/предшколској установи
- Кат. број 713: Процењивање и самопроцењивање постигнућа ученика
- Кат. број 141: Програм управљања стресом наставника и ученика „Зашто зебре немају чир“
- Кат. број 270: Рад са децом из маргинализованих група
- Кат. број 92: Корак напред у сарадњи одељењског старешине и родитеља
- Кат. број 304: Здрави животни стилови – Императив у васпитању и образовању
- Кат. број 317: Прва помоћ – значај и основне технике пружања прве помоћи у васпитно-образовном контексту
- Кат. број 746: Технике учења и саморегулисано учење
- Кат. број 573: Како формативно оцењивати уз помоћ исхода и дигиталне свеске?
- Кат.број 142: Професионализација одељењских старешина у сарадњи са родитељима

Све информације на https://www.pedagog.rs/programi-strucnog-usavrsavanja/

Књига која недостаје Приручник за функционалну писменост

Светлана Томић - Београд, 2022, 228 страна

Књига под насловом „Књига која недостаје- Приручник за функционалну писменост “, ауторке Светлане Томић, представља круну вишедеценијског рада ауторке у изучавању и употреби српског језика. Ауторка, универзитетска професорка, водитељка креативних радионица, сарадница у медијима у књизи „даје упутства за писање само једне групе текстова: састава, апстраката и резимеа, али и препричавања“.

Кроз дванаест поглавља књиге и прилога на крају приручника, ауторка нам открива у чему је тежина у писању, односно даје аргументе и начине на које писање може да се лакше изведе.

На једноставан начин ауторка нас у првом поглављу књиге упознаје са типовима писмености и даје теоријска објашњења за сваки тип писмености, као што је: алфанумеричка, функционална, читалачка, информациона, компјутерска, медијска, дигитална, друштвена. Графичка писменост представља први услов за правилно коришћење осталих врста писмености.

У другом, занимљивом, подстицајном и иновативном поглављу, даје нам одговор на питање шта значи бити функционално писмен. Ауторка наглашава да се за особу која уме да напише различите облике текстова, као што су: састав, извештај, белешке, поруке, зна да попуни административне обрасце, испуни анкете и сл, сматра да је функционално писмена. Како би ученици унапредили стил изражавања, ауторка наставницима саветује да од ученика траже да за одређене појмове нађу што више других појмова сличног значења.

У наредним поглављима ауторка нам открива да је писање тешко, јер представља истовремено и процес и производ. У настави се вештина писања сматра стеченом вештином, и зато се прескаче битан корак у писању, не развија се вештина писања писаног садржаја. Процес писања може да се разуме, а техника писања да се савлада једино када се разјасне и извежбају све радње писања (радње пре писања и радње током писања). Први текстови на којима се вежба морају бити краћи, а избор текстова увек треба осмишљавати према узрасту, интересовањима и потребама ученика. У млађим разредима, за почетак учења писања, ауторка препоручује кратке форме као што су: честитка, позивница, вест, похвалница и сл, не сме се одмах почети са писањем састава, јер је то дужи и сложенији текст.

У „Приручнику за функционалну писменост“, представљена је „мапа размишљања“ за писање, која је од велике користи за успешно учење када је потребно сажимање веће количине информација. Кроз главну мисао текста осликава се карактер, начин рада, осећања, тј. главну мисао представља субјект текста, сматра ауторка. Идеје у тексту, потребно је да буду везане логичким путем, а општа логичка правила за израду плана текста су: склад, јединство предмета, пажљив избор делова, поступно развијање идеја, наглашава ауторка.

Интересантно запажање ауторка износи у петом поглављу када пише о страху од писања. Ауторка сматра да страх од писања не представља неспособност изражавања мисли, већ представља одустајање од изражавања сопствених мисли.

У наредном поглављу ауторка износи проблеме писања увода и закључка. Сматра да је увод део текста који је најбоље осмислити на крају, након написаног средишњег дела текста и закључка. Увод има улогу путоказа за цео текст. Да би се добро написао увод, морамо правилно да разумемо тему писаног рада, да растумачимо главне идеје и испланирамо њихов редослед и организацију. Са друге стране, најбољи закључак је онај који не зауставља, не затвара текст, већ упућује на могућност размишљања о теми...

Параграфи, конектори, маркери су појмови о којима ауторка пише у наредним поглављима, а у нашим школама изостаје упознавање ученика са овим основним елементима писмености. Конектори и маркери повезују текст и сигнализирају специфичне односе између писца, поруке и читалаца.

Појам препричавања, технике писаног препричавања, апстракта и резимеа, као и давањеодговоранапитањезаштосеписањерезимеа сматранајтежимзадатком,ауторкаобјашњава и представља графички и табеларно.

Различите форме и вежбе за писање честитки, похвалница и потврда, разне табеле и простор за коментаре, чине само део богатог прилога приручника.

Овај приручник за функционалну писменост је уједно и дидактичко-методички приручник и као такав треба да нађе одјека у нашој педагошкој пракси, јер пружа велику помоћ учитељима, наставницима српског језика, стручним сарадницима, односно свим заинтересованим читаоцима у процесу стицања вештине писања и давања смерница за самосталан рад. За овладавање функционалне писмености битно је да се постепено сазнаје о свим корацима рада и да се сваки корак темељно вежба. Вештина писменог изражавања је неопходна у свим људским делатностима, а приручник који вам представљамо уз пажљиво читање уводних поглавља може помоћи да ову вештину унапредите.

Јела Станојевић, педагог

ПЕДАГОШКЕ НОВИНЕ

Лист Педагошког друштва Србије - www.pedagog.rs

Број 18 - април 2023. ISSN 2955-9081

ИЗДАВАЧ:

ПЕДАГОШКО ДРУШТВО СРБИЈЕ

ГЛАВНИ УРЕДНИК: ЈЕЛА СТАНОЈЕВИЋ

РЕДАКЦИЈА: НАТАША ВЕСЕЛИНОВИЋ, МАЈА ВРАЧАР, БИЉАНА ДРОБЊАК, ТИЈАНА ЂОКИЋ, САЊА ЈУГОВИЋ, ИРЕНА МУЧИБАБИЋ, ДУШИЦА ЧОЛАКОВИЋ И СИНИША МИЛАК

САРАДНИЦИ: САШКА СТЕВАНОВИЋ, ТАМАРА МАНОЈЛОВИЋ, РУЖА ЈЕЛИЧИЋ, И КРЕАТИВНИ УЧЕНИЦИ ПОЛИТЕНИЧЕ ШКОЛЕ ИЗ СУБОТИЦЕ (АНЂЕЛА КОСТИЋ. ВЛАДА СРЕМАЦ, ИВАНА ВОЈНИЋ ПОРЧАР, АЛЕН ЊЕРШ БАКО И АЛЕКСАНДАР МАЦУРА)

ЛЕКТОР: МИЛЕНА РАЛЕВИЋ

ТЕХНИЧКИ УРЕДНИК И ДИЗАЈН: АЛЕКСА ЕРЕМИЈА

ЕЛЕКТРОНСКО ИЗДАЊЕ; АДРЕСА ИЗДАВАЧА РЕДАКЦИЈЕ: ТЕРАЗИЈЕ 26, 11000 БЕОГРАД

CIP – КАТАЛОГИЗАЦИЈА У ПУБЛИКАЦИЈИ НАРОДНА БИБЛИОТЕКА СРБИЈЕ, БЕОГРАД

ПЕДАГОШКЕ НОВИНЕ: ЛИСТ ПЕДАГОШКОГ ДРУШТВА СРБИЈЕ / ГЛАВНИ УРЕДНИК ЈЕЛА СТАНОЈЕВИЋ. – ПРВИ БРОЈ ИЗАШАО 2013. (ЈУН)- IISSN 2955-9081 = ПЕДАГОШКЕ НОВИНЕ COBISS.SR-ID 98978828